

I niedziela adwentu 29 listopada 2020

Pierwsze czytanie - Iz 63,16b-17.19b;64,3-7

Tyś, Panie, naszym Ojcem, "Odkupiciel nasz" to Twoje imię odwieczne. Czemuż, o Panie, pozwalasz nam błądzić z dala od Twoich dróg, tak iż serce nasze staje się nieczułe na bojaźń przed Tobą? Odmień się przez wzgląd na Twoje sługi i na pokolenia Twojego dziedzictwa. Obyś rozdarł niebiosy i zstąpił przed Tobą skłębity się góry. Ani ucho nie słyszało, ani oko nie widziało, żeby jakiś bóg poza Tobą czynił tyle dla tego, co w nim pokłada ufność. Wychodzisz naprzeciw tych, co radośnie pełnią sprawiedliwość i pamiętają o Twych drogach. Oto Tyś zawrzał gniewem, bośmy grzeszyli przeciw Tobie od dawna i byliśmy zbuntowani. My wszyscy byliśmy skalani, a wszystkie nasze dobre czyny jak skrwawiona szmata. My wszyscy opadliśmy zwiędli jak liście, a nasze winy poniosły nas jak wichur. Nikt nie wzywał Twojego imienia, nikt się nie zbudził, by się chwycić Ciebie. Bo skryłeś Twoje oblicze przed nami i oddałeś nas w moc naszej winy. A jednak, Panie, Tyś naszym Ojcem. Myśmy gliną, a Ty naszym twórcą. Dziełem rąk Twoich jesteśmy my wszyscy.

Kiedy naród wybrany nazywa Boga Ojcem

Czytany dziś fragment z Izajasza był napisany prawdopodobnie pięćset lat pne.

- Słowa « Tyś naszym Ojcem » znajdują się na początku i na końcu tekstu.

“A jednak, Panie, Tyś naszym Ojcem. Myśmy gliną, a Ty naszym twórcą. Dziełem rąk Twoich jesteśmy my wszyscy.” (Iz 64, 7)

- Jest to obraz tłumaczący, czym jest Ojcostwo Boże. Nie chodzi tu o ojcostwo biologiczne. Podobnie jak garncarz nie jest ojcem biologicznym przedmiotu, który stworzył z gliny...jest jego twórca, tak Bog jest naszym Stworcą...
- Izraelczycy nie są pierwszym ludem nazywającym Boga ojcem. I tak np w czternastym wieku pne w Ugarit (w Syrii, - na północ od Palestyny) najważniejszy bog jest tam nazywany « krolew-ojcem ».

Jednak tytuł boga-ojca u innych ludów ma dwa znaczenia :

1. autorytetu
2. ojcostwa biologicznego

Jezyk biblijny zachował to pierwsze znaczenie i zawsze odmawiał przyjęcia obrazu Boga jako ojca biologicznego bo Bog jest transcendentny czyli jest ponad tym, co ludzkie.

Temat synostwa narodu wybranego jest mniej dwuznaczny, używano go już od księgi Wyjścia.

- « A ty wtedy powiesz do faraona: "To mówi Pan: Synem moim pierwotnym jest Izrael. Mówię ci: Wypuść mojego syna, aby mi cześć oddawał; » (Wyj 4,22-23)

Od czasów Dawida, zaczęto nazywać królów Izraela « synami Boga ». W czasie sakry nowego króla śpiewano:

- *“Tyś Synem moim, Ja Ciebie dziś zrodziłem.” (Ps 2, 7)*

Z czasem rozumiano, że każdy może być uznany za syna Boga, którego On otacza troską. Słowa modlitwy « Ojczy nasz », mają swe źródła w modlitwach żydowskich, wypowiedzianych w synagogach, na długo przed narodzeniem Jezusa.

Kiedy naród wybrany nazywa Boga « swoim wybawicielem ».

«... "Odkupiciel nasz" to Twoje imię wieczne. »

- Odkupiciel jest tu rozumiany jako Wybawiciel. Bog Starego Testamentu chce, by Jego naród był wolny : wolny od niewolnictwa i od idolatrii.
- Izajasz używa tu hebrajskiego słowa *Go'el*, które używane jest w słownictwie prawniczym i znaczy “odkupiciel”, “wybawiciel” – jego korzeniem jest słowo znaczące: “wykupic, roszczyć, chronić”.

O co tu chodzi ? W czasach Izajasza, zdarzało się, że Izraelita mający wiele długów, których nie mógł spłacić, musiał sprzedać siebie jako niewolnika w zamian za spłatę długu. W takiej sytuacji jego najbliższy krewny tzw *Go'el* (czyli jego wybawca) mógł pojsć do osoby, u której dług był zaciągnięty i prosić ją o uwolnienie krewnego-dłużnika.

- *“ Jeżeli cudzoziemiec osiadł u ciebie wzbogaci się, a brat twój zubożeje i sprzeda siebie cudzoziemcowi osiadłemu u ciebie albo potomkowi cudzoziemca, to ten, który się sprzedał, może być wykupiony. Jeden z braci jego wykupi go. Także jego stryj albo syn jego stryja może go wykupić, albo którykolwiek z jego krewnych z jego rodziny wykupi go, albo też on sam siebie wykupi, jeżeli będzie na to go stać. Wtedy wspólnie ze swym nabywcą obliczy [czas] od roku, w którym sprzedał siebie, aż do roku jubileuszowego: cena, za którą się sprzedał, będzie odpowiednia do liczby lat. [Czas jego niewolij] będzie mu policzony za dni najemnika. Jeżeli jeszcze dużo lat jest do jubileuszu, to odpowiednio do ich liczby zwiększy cenę wykupu. Ale jeżeli pozostaje niewiele lat do roku jubileuszowego, obliczy je i odpowiednio do liczby tych lat zapłaci swój wykup. Będzie u ciebie jako najemnik, rok po roku. Nie będą się z nim srogo obchodzić w twej obecności. Jeżeli zaś w ten sposób nie będzie wykupiony, to wyjdzie na wolność w roku jubileuszowym razem ze swoimi dziećmi. Moimi bowiem niewolnikami są Izraelici. Oni są moimi niewolnikami, ci, których wyprowadziłem z ziemi egipskiej. Ja jestem Pan, wasz Bóg! (Kpl 25, 47-49)*

Podobnie w sytuacji, gdy Izraelita był zmuszony sprzedać swój majątek, krewny zwany « *Go'el* », miał prawo pierwokupu. Jednak ważniejszy od strony finansowej, był tu aspekt wyzwolenia dłużnika.

- *« **Wybawca mój żyje, na ziemi wystąpi jako ostatni. Potem me szczątki skórą odzieje, i ciałem swym Boga zobaczę. To właśnie ja Go zobaczę, moje oczy ujrzą, nie kto inny; moje nerki już mdleją z tęsknoty. » (Hi 19, 25-27)***

Kiedy w języku biblijnym, jest mowa o wybawieniu przez Boga, znaczy to, że:

- Bog jest najbliższą Osobą dla narodu wybranego.
- Bog pragnie, by człowiek był wolny.

* Paweł jako duchowy syn Izajasza, wielokrotnie porusza w swych listach pasterskich, temat wolności dzieci Bożych.

Psalm 80, 2-3.15-16.18-19

*Ułysz, Pasterzu Izraela,
Ty, który zasiadasz nad chrubinami.
Zbudź swą potęgę
i przyjdź nam z pomocą.*

*Powróć, Boże, Zastępów,
wejrzyj z nieba, spójrz i nawiedz tę winorośl.
Chroń to, co to zasadziła Twoja prawica,
latorośl, którą umocniłeś dla siebie.*

*Wyciągnij rękę nad mężem Twojej prawicy,
nad synem człowieczym,
którego umocniłeś w swej służbie.
Już więcej nie odwrócimy się od Ciebie,
daj nam nowe życie, a będziemy Cię chwalili.*

Nie wiadomo w jakim konkretnym kontekście historycznym, powstał ten psalm. Wiadomo jednak, że było to w czasie bolesnych doświadczeń. Możliwe, że został napisany w okresie napadu króla Babilońskiego Nabuchodonozora na Jerozolimę w 587 roku pne. Wskazywać na to mogą wersety, których dzisiejsze czytanie nie objęło, a które są częścią tego psalmu:

- *« Panie, Boże Zastępów, jak długo gniewać się będziesz, choć lud Twój się modli? Nakarmiłeś go chlebem płaczu i obficie napoiłeś go łzami. Zrobiłeś z nas powód zwady dla naszych sąsiadów, a wrogowie nasi z nas szydzą. »*
- *„Wyrwałeś winorośl z Egiptu, wygnałeś pogan, a ją zasadziłeś. laczego jej mury zburzyłeś, tak że zrywa z niej [grona] każdy, kto przechodzi drogą, że ją niszczy dzik leśny, a polne zwierzęta obgryzają?«*

Jest to psalm używany najczęściej w czasie liturgii pokutnej. Krotki bo zawierający zaledwie dwadzieścia wersów, przedstawia całą historię Izraela: jego lata chwały i lata smutnych doświadczeń.

Lata smutnych doświadczeń.

- *«Już więcej nie odwrócimy się od Ciebie, daj nam nowe życie, a będziemy Cię chwalić. »*

- Sa to słowa wołania o ratunek, używane w modlitwie błagalnej.

Cały ten psalm, a szczególnie jego refren, wyraża niecierpliwość oczekiwania na definitywne wypełnienie się obietnicy Bożego zbawienia.

- *“Zbudź swą potęgę! przyjdź nam z pomocą.*
- *“Usłysz, Pasterzu Izraela....Ty, który prowadzisz swą trzode.... spójrz i nawiedz tę winorośl.Chroń to, co to zasadziła Twoja prawica,latorośl, którą umocniłeś dla siebie....”*

Troska i opieka Boża nad narodem wybranym, jest wyrażona w dwóch postawach - pasterza i uprawiającego winnicę.

- *“Ja sam będę szukał moich owiec i będę miał o nie pieczę. Jak pasterz dokonuje przeglądu swojej trzody, wtedy gdy znajdzie się wśród rozproszonych owiec, tak Ja dokonam przeglądu moich owiec i uwolnię je ze wszystkich miejsc, dokąd się rozproszyły w dni ciemne i mroczne. Wyprowadzę je spośród narodów i zgromadzę je z krajów, sprowadzę je z powrotem do ich ziemi i paść je będę na górach izraelskich, w dolinach i we wszystkich zamieszkałych miejscach kraju. Na dobrym pastwisku będę je paść, na wyżynach Izraela ma być ich pastwisko.” (Ez 34, 11-14)*

Począwszy od osmego wieku pne, prorocy (począwszy od Ozeasza) zaczęli przedstawiać Przymierze już nie jako kontrakt prawny ale jako więź miłości. Odtąd popularny stał się obraz winnicy i opiekującego się nią właściciela, jako metafora Boga, opiekującego się swym ludem.

- *« Otóż winnicą Pana Zastępów jest dom Izraela, a ludzie z Judy szczepem Jego wybranym... » (Iz 5,7)*

Winogrono stało się też przedmiotem refleksji: dobre, dojrzałe czy zakwaszone, symbolizowało postępowanie narodu wybranego i jego przywódców.

- *« A Ja zasadziłem ciebie jako szlachetną latorośl winną, tylko szczep prawdziwy. Jakże więc zmieniłaś się w dziki krzew, zwyrodniałą latorośl? (Jr 2,21)*